STRĂBUNICII ȘI BUNICII NOȘTRI N-AU AVUT NET, ERAU PREA OCUPAȚI TRĂIND ÎN BLOCK-BUSTERE SĂ DEA SCROLL PE INSTA.

PRIMUL TARZAN ȘI PRIMUL DRACULA SE TRAG AMÂNDOI DIN BANAT.

JOHNNY WEISSMÜLLER ȘI BELA LUGOSI SE NUMĂRAU PRINTRE ACEI PRIMI AVENTURIERI CARE ȘI-AU ÎMPACHETAT VISELE ȘI AU PLECAT ÎN STATE.

ÎNSĂ MAJORITATEA MIGRANȚILOR DIN BANAT N-AU AVUT ACELEAȘI DESTINAȚII HOLLYWOODIENE.

POVEȘTILE DEPORTĂRILOR ÎN BĂRĂGAN SAU ÎN RUSIA BRĂZDEAZĂ TRECUTUL FAMILIILOR MULTOR BĂNĂȚENI.

DACĂ STRĂBUNICII ALEGEAU SĂ REVINĂ DIN S.U.A. PENTRU A-ȘI CUMPĂRA CASE ÎN BANAT,

MULȚI DINTRE NEPOȚII LOR SUNT HOTĂRÂȚI SĂ NU SE MAI ÎNTOARCĂ.

LA 300 DE ANI DE LA COLONIZAREA BANATULUI, ETNICII GERMANI AU DISPĂRUT APROAPE COMPLET, DIN PEISAJUL LOCAL.

ANII '80

MAJORITATEA NEMȚILOR RĂMAȘI, RUPȚI DE PĂMÂNTURI DUPĂ DEPORTĂRI, ERAU VÂNDUȚI ÎN SECRET STATULUI GERMAN.

COMUNITĂȚILE EVREIEȘTI AJUNG SIMPLE AMINTIRI.

1722-1787
ÎN URMA DECRETULUI DAT DE MARIA THERESIA, AU VENIT ETNICI GERMANI, CATOLICI, DIN TOATE COLȚURILE IMPERIULUI:
ALSACIA,
BOEMIA,
ITALIA ȘI SPANIA...
ÎN BANAT ȘI TRANSILVANIA AU AJUNS 40000 DE OAMENI DIN MEDII DIFERITE:
NOBILI,
INGINERI,
ȚĂRANI,
MEȘTEȘUGARI, DEȚINUȚI ȘI CONDAMNAȚI.

1741

VINGA, DE EXEMPLU, A FOST REPOPULATĂ CU BULGARII CARE AU TRECUT DUNĂREA, VENIȚI DE LA CIPROVȚI.

LA STANCIOVA, MIGRANȚII AU VENIT ÎN VALURI.

1749-1771
DATORITĂ CONDIȚIILOR POTRIVNICE, 10.000 DE ETNICI GERMANI MOR ÎN 20 DE ANI DE LA DEMARAREA COLONIZĂRII.
CIUMA,
MLAȘTINILE CEȚOASE,
MUȘTELE DE GOLUBAC,
MOROII,
STRIGOII,
VÂRCOLACII,
PRICULICII
ȘI VAMPIRII BÂNTUIE POVEȘTILE BANATUL DIN MOȘI-STRĂMOȘI.

ALARMATĂ DE NUMĂRUL DECESELOR DUBIOASE, ÎMPĂRĂTEASA TRIMITE O ECHIPĂ SĂ INVESTIGHEZE.

1755

REZULTATUL MISIUNII E DECRETUL SEMNAT DE MARIA THERESIA,

CARE INTERZICEA PRACTICILE MAGICE POSTUME ÎN BANAT ȘI TRANSILVANIA.

LEGENDELE LOCALE AMINTESC DE VRĂJITOARELE DIN ILIDIA, DIN JURUL ARADULUI ȘI DIN BĂILE HERCULANE.

ÎN URMA INVAZIILOR, MULTE LOCURI MAI SUPRAVIEȚUIESC DOAR ÎN POVEȘTI.

1241 DUPĂ INVAZIILE TĂTARE, DIN PRIMA ABAȚIE CISTERCIANĂ DIN ȚARĂ, A RĂMAS DOAR PIATRA DE TEMELIE.

CU ABAȚIA ARDEA ȘI PRIMA BIBLIOTECĂ ATESTATĂ DOCUMENTAR PE TERITORIUL ACTUAL AL ȚĂRII.

1915 BÉLA BARTÓK NU A VĂZUT ABAȚIA DAR ȘI-A GĂSIT INSPIRAȚIA LA IGRIȘ, DE UNDE A CULES MELODIA TRADIȚIONALĂ „BRÂUL".

A doua abație e cea de la Cârța.

VESTUL ROMÂNIEI DE AZI DEVENISE UN EL DORADO ÎN IMPERIUL HABSBURGIC, APOI ÎN CEL AUSTRO-UNGAR:

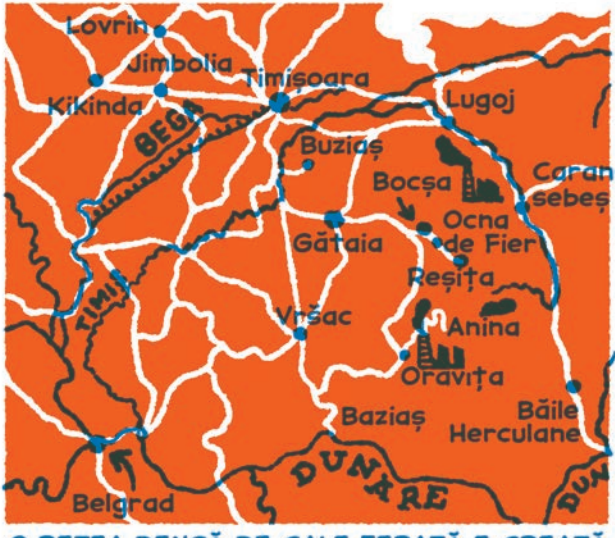

O REȚEA DENSĂ DE CALE FERATĂ E CREATĂ PENTRU A CONECTA ZONELE DE EXPLOATARE, NUCLEELE INDUSTRIALE ȘI ZONELE URBANE.

ÎN ORAVIȚA APĂREA PRIMUL TEATRU DIN ȚARĂ, PROPULSAT DE SUCCESUL EXPLOATĂRILOR ȘI DE NEVOILE COMUNITĂȚII.

BĂILE HERCULANE, AȘEZARE VECHE DE DOUĂ MII DE ANI, AVEA SĂ SE TRANSFORME ÎNTR-O STAȚIUNE BALNEARĂ DE RANG INTERNAȚIONAL.

CONACELE DIN BANAT STAU, FIE ÎN RUINĂ FIE ÎN FORME DE MUTAȚIE EXTREMĂ, CA MĂRTURIE A CELEI MAI MARI MIGRAȚII DIN EUROPA SECOLULUI AL XVIII-LEA.

DUZII CARE DUC DIN TIMIȘOARA PÂNĂ LA CONACUL DIN SÂNANDREI, LA FEL CA CEI DIN INIMA SATULUI ROTUND CHARLOTTENBURG,

SUNT RODUL PLANULUI CONTELUI DE MERCY, DE DEZVOLTARE A INDUSTRIEI DE PRELUCRARE A MĂTĂSII.

PLATANI BĂTRÂNI DE 300 DE ANI DIN BOCȘA,

ARBORII DUGLAS, DE 200 DE ANI, DIN JURUL LACULUI BUHUI,

PINII NEGRI DIN PARCUL NAȚIONAL DOMOGLED,

ȘI DELTA DIN SATCHINEZ

SUNT PRINTRE MONUMENTELE NATURII CARE AU REZISTAT INVAZIILOR ȘI REGIMURILOR.

VALURILE MIGRATOARE CONTINUĂ SĂ TRANSFORME VESTUL ȚĂRII.

DE LA TRANSHUMANȚA DE ACUM 80 DE ANI,

MARAMUREȘENI,

MOLDOVENI

ȘI OLTENI CONTINUĂ SĂ VINĂ AICI, PENTRU STUDII SAU ÎN CĂUTAREA LOCURILOR DE MUNCĂ.

Cultura
Vinča

Disc, faleră de aur
din Grăniceri, Arad

Faleră de aur
din Beba Veche

Cultura
Coțofeni

Colier din bronz, de
la Bocșa Română

AZI, CA ÎN PREISTORIE, CULTURILE SE ÎNTREPĂTRUND ÎN SPAȚIUL BĂNĂȚEAN.

DEȘI CĂILE FERATE FORESTIERE, CA CEA DINTRE ANINA ȘI BAZIAȘ, AU DISPĂRUT SAU AU FOST ÎNLOCUITE CU ȘOSELE, CU TOATE CĂ

MOVILELE PREISTORICE DIN DUDEȘTII VECHI, NIVELATE DE BULDOZERE,

AU AVUT O SOARTĂ SIMILARĂ CU MAMUȚII INDUSTRIALI LOCALI DUȘI LA FIER VECHI,

ȘI MAI MULTE MONUMENTE S-AU PRĂBUȘIT DECÂT AU FOST SALVATE ÎN BANAT, ȚESĂTURA CARE NE LEAGĂ REFUZĂ SĂ CEDEZE.

ULTIMUL NEAMȚ DIN SATUL ROTUND

CHARLOTTENBURG

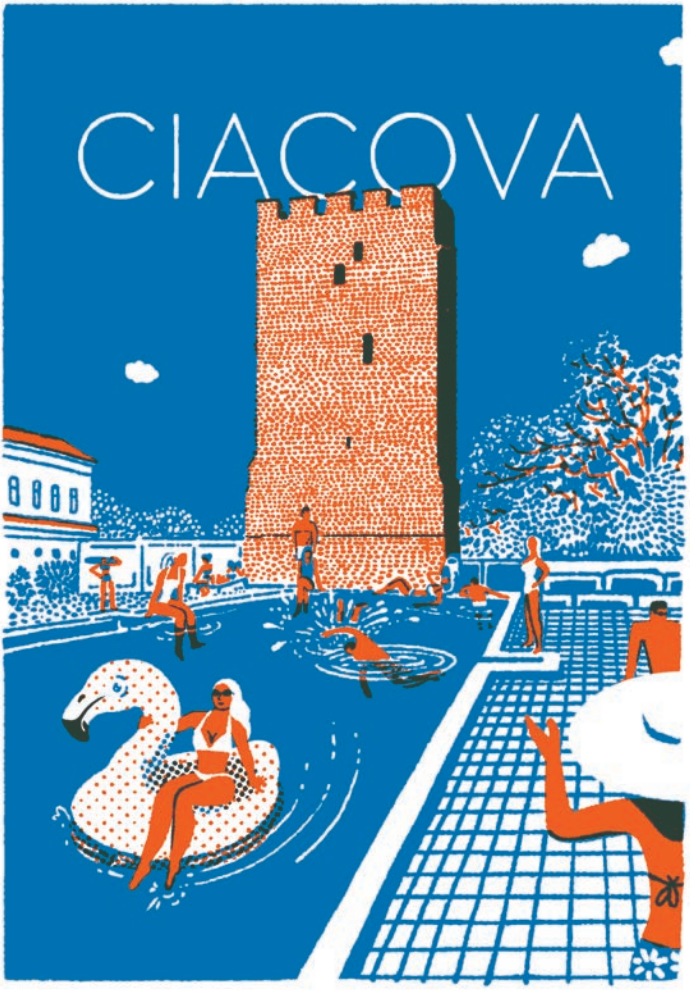
CIACOVA

TABULA TRAIANA
CLISURA DUNARII

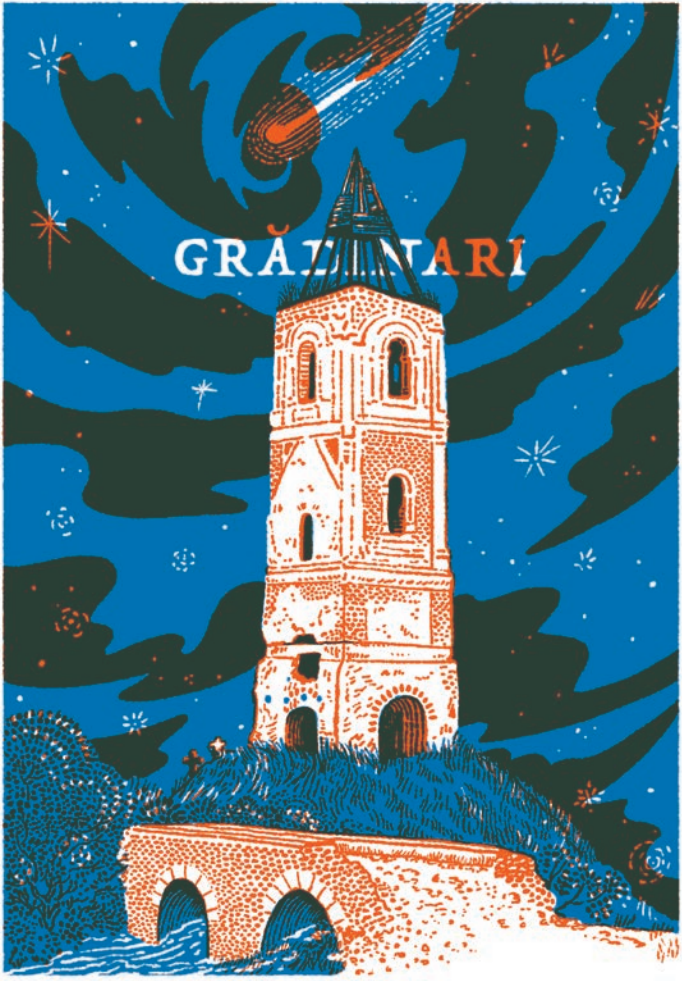
GRĂZINARI

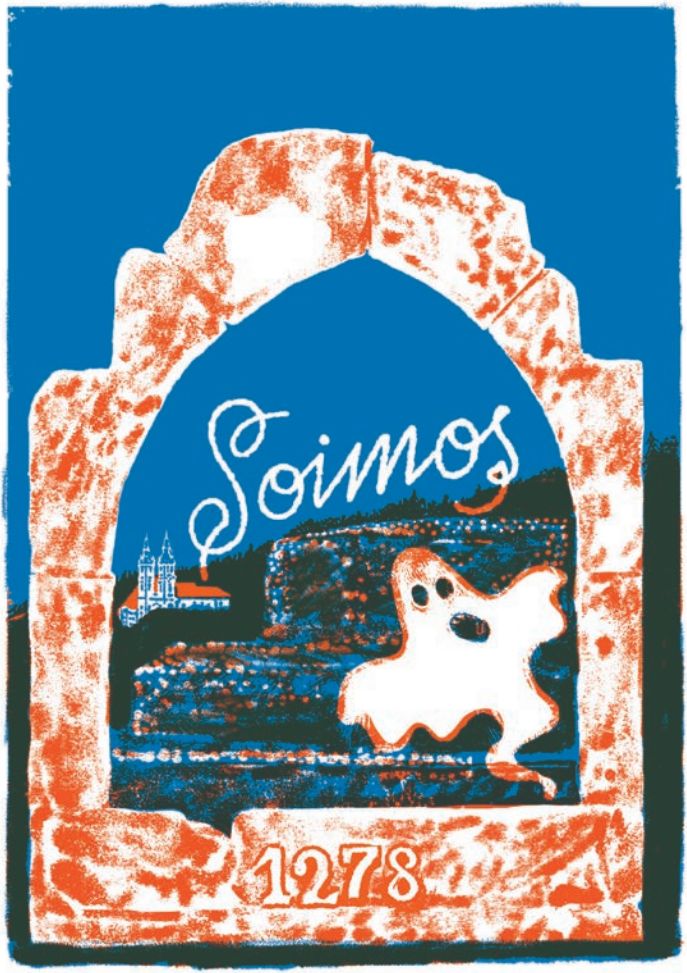
Soimos
1278

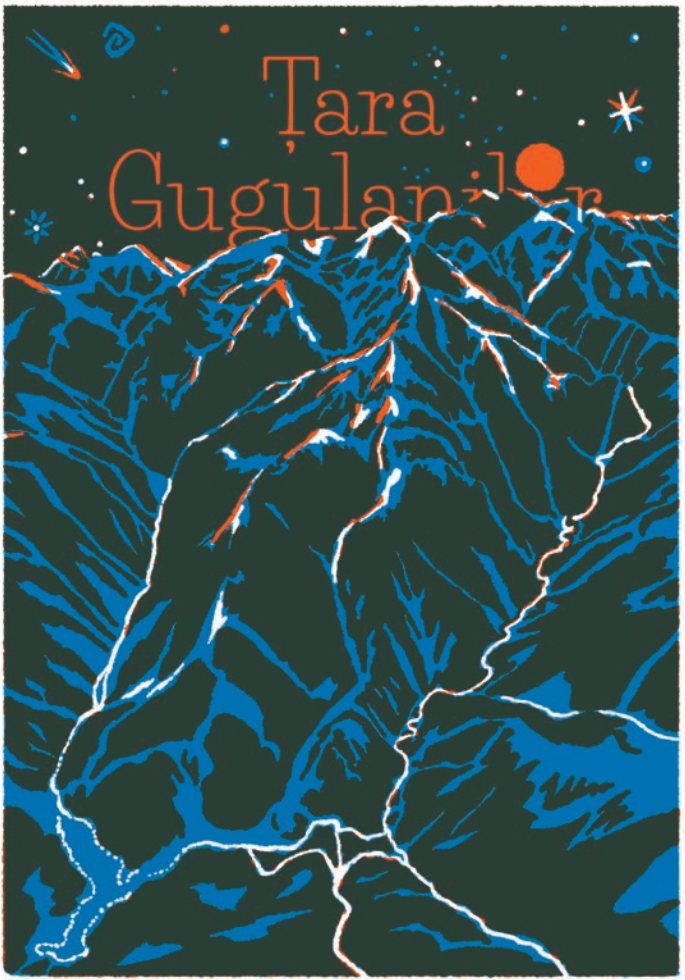
Țara
Gugulanilor

Un imperiu economic ridicat din țigle și cărămizi și o avere estimată azi la trei miliarde de dolari s-au evaporat odată cu numele său.

Cărămizile și țiglele gigantului industrial stau la temelia și pe acoperișul multor case bănățene, fabrici și locuințe de pe întreg teritoriul țării.

Deși era cunoscut din Budapesta până la Viena, azi numele lui mai e știut doar de piesele care i-au clădit imperiul, și de câțiva exploratori ai istoriei locale.

Se spune că bunicul său, Nicolas Muschong, ar fi emigrat în 1770 din St. Hubert, Franța, și s-ar fi stabilit la Kikinda.

În urma căsătoriei cu Margareta Bohn, o șvăboaică înstărită din Jimbolia, va moșteni mica fabrică de cărămidă situată pe strada Timișoarei, din Lugoj.

1. Colecționar, cercetător al biografiei lui J. Muschong

Dezvoltarea Fabricii Bohn îi permitea să o achiziționeze pe cea de pe str. Bocșei.

Vila Muschong pe Dealul Viilor

Succesul pe plan economic îl determină să investească în domeniul imobiliar.

În 1906 Muschong cumpăra stațiunea balneară cu izvoare minerale, completând astfel inițiativa Imperiul Austro-Ungar.

VENIȚI LA JOJJON KOMMET NACH · BUZIAȘ · BEȚI APĂ PHÖNIX
RA.—IGYON PHÖNIX-VIZET
TRINKET PHÖNIX-WASSER

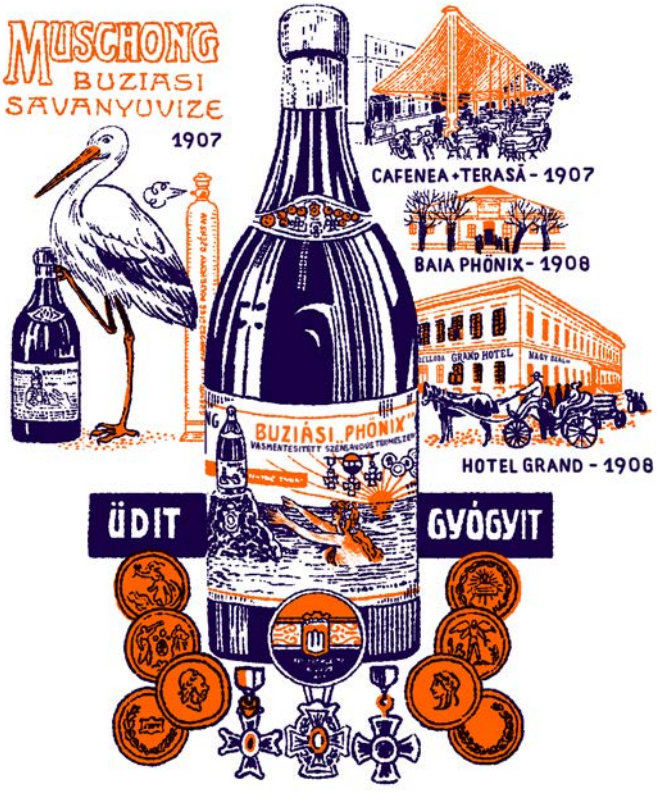

Tot el a demarat construcția fabricii de îmbuteliere, cea mai modernă din peninsula Balcanică pe atunci, premiată pe plan mondial.

Atracțiile proiectate de austro-ungari precum:

colonadele bizantine inspirate de stațiunea Baden Baden,

grădinile somptoase și rețeaua de ape cu efecte curative,

vor fi conectate cu gara Buziaș de către Muschong, printr-o cale ferată privată inaugurată în 1914.

Muschong nu a apucat să vadă finalul lucrărilor pe palatul său, azi hotel Timiș.

Din moștenirea sa ne rămân câteva fabrici ca cea din Cărpiniș, legendele locale, țiglele, și bălțile cristaline din Jimbolia.

Unii pun ștergerea personalității sale, din istoria locală, pe seama persecuției și deportărilor etnicilor germani din Banat.

Rezervația
SATCHINEZ

TIMIȘOARA
LAP SUS
GYUFAGYÁR

Refugiați din România
Schneller! schenller!
Alle zusammen!
Weg! Weg!
Der Russe kommt!
Ivan kommt!
Bubuia artileria în noapte.
Ca o furtună de tunete.
Am plecat 300 de căruțe din Lenauheim în septembrie '45.

A fost dusă toată lumea că au venit rușii. Norocul că am fost șvabi.

Ceilalți români care au fost aliați cu rușii nu au avut zile bune.

Am mers 9 săptămâni pe jos, nu am mers niciun kilometru în căruță, că n-am avut loc.

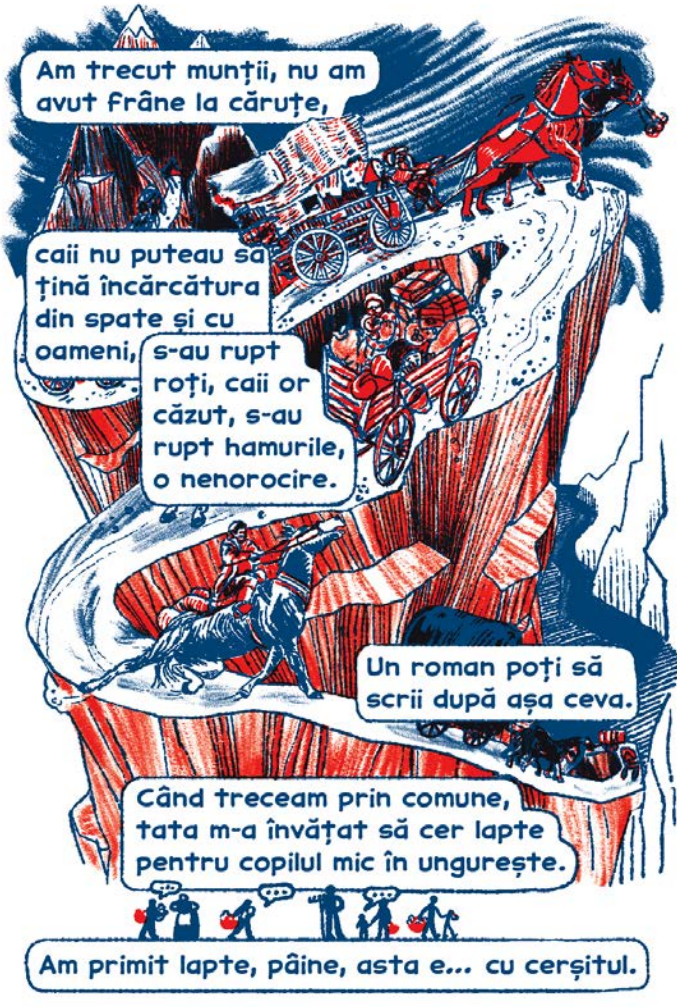
Am trecut munții, nu am avut frâne la căruțe,
caii nu puteau să țină încărcătura din spate și cu oameni,
s-au rupt roți, caii or căzut, s-au rupt hamurile, o nenorocire.
Un roman poți să scrii după așa ceva.
Când treceam prin comune, tata m-a învățat să cer lapte pentru copilul mic în ungurește.
Am primit lapte, pâine, asta e... cu cerșitul.

Am plecat prin Ungaria, Austria...
Unii s-au întors, vreo 30 de căruțe, și au fost prinși și trimiși în Rusia, în lagăr.
SIGMUNDSFELD (LUKICÉVO)
3 zile
LENAUHEIM
S
E
V
N
PÁTKA
3 zile
Am fost așteptați de Crucea Roșie.
VIENA
3 zile
LINZ
KRUMAU (ČESKÝ KRUMLOV)
Aproape de Viena deja erau nemții și acolo am primit alimente și ajutor medical
până în Boemia care aparținea de Cehoslovacia, până în orașul Krumau, acolo am fost primiți și repartizați.

El a fost hornar, a avut un băiat căzut pe front și, plângând moșul, a zis:

Bunica a fost luată de doi bătrâni,
o organizație de tineret o luat cei 3 copii, tot în același oraș.
Noi mergeam la ei.
Cartela o aveai de la primărie și puteai să-ți iei de la orice prăvălie.
Cred că erau două pâini pe săptămână de familie.
Ciorbă lungă, și cam atât.
37
Sonderabfahnitt
Zvláštní úsťřižek
6.X.-7.X.1945
a6

În 7 sau 8 mai, s-au auzit deja tunete.
Și pe piața mare, primarul, un om bătrân, a făcut apel la populație:
„Fiți atenți că dușmanii sunt în apropiere, vreau ca în orașul nostru Krumau să nu mai aud un glonte.
Tot ce aveți alb, cearceaf orice, să puneți la ferestre".
Vicele lui o fost ofițer în armata germană și scoate pistolul și îl împușcă pe bătrânul primar.

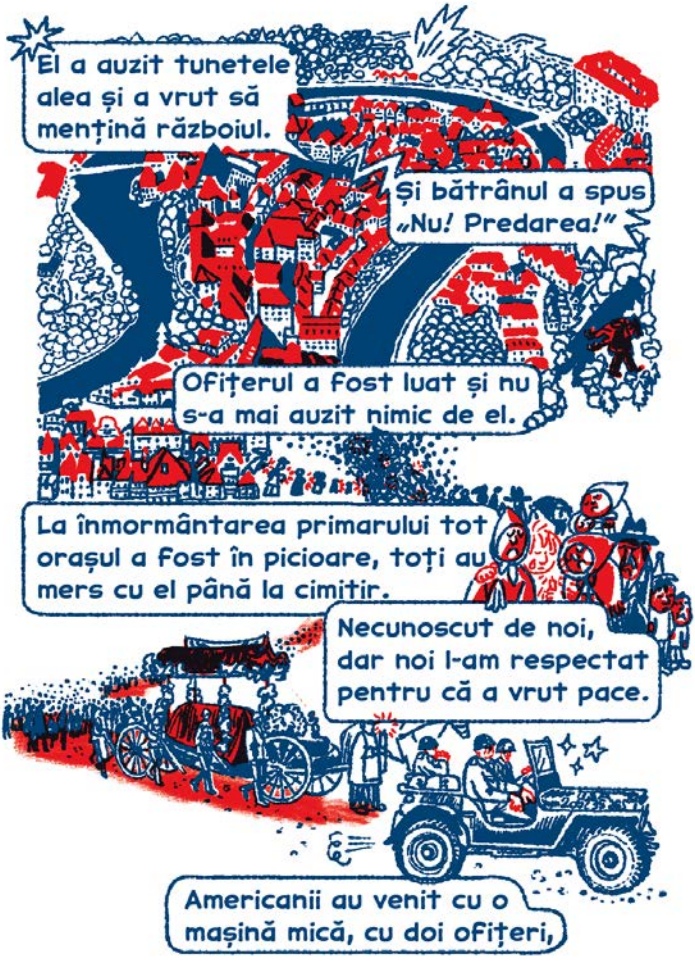
El a auzit tunetele alea și a vrut să mențină războiul.
Și bătrânul a spus „Nu! Predarea!"
Ofițerul a fost luat și nu s-a mai auzit nimic de el.
La înmormântarea primarului tot orașul a fost în picioare, toți au mers cu el până la cimitir.
Necunoscut de noi, dar noi l-am respectat pentru că a vrut pace.
Americanii au venit cu o mașină mică, cu doi ofițeri,

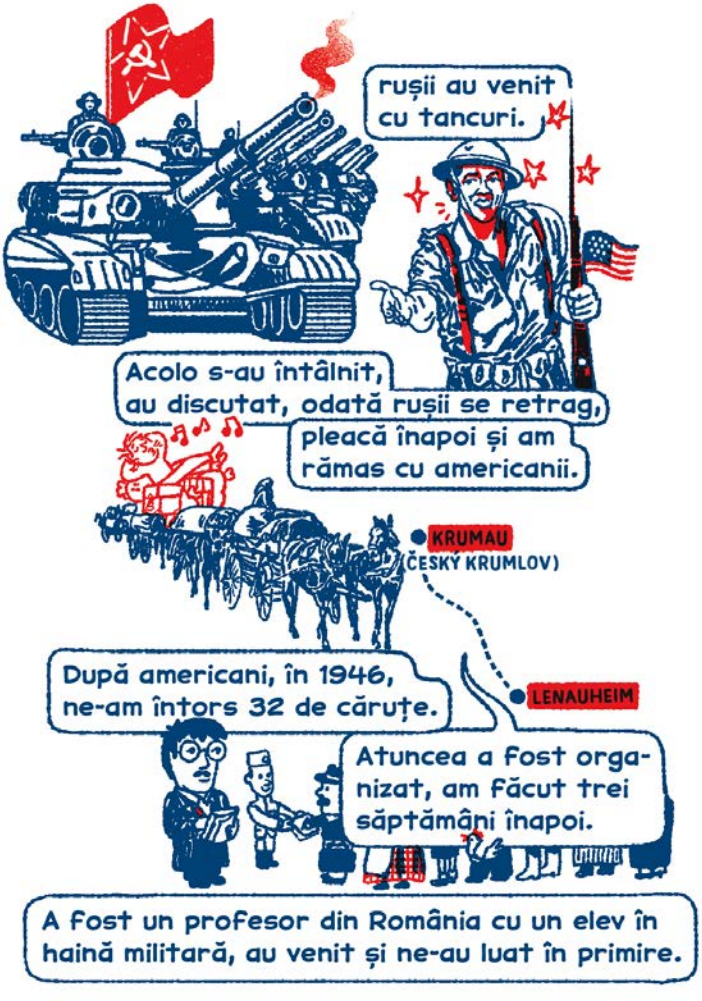
ruşii au venit cu tancuri.
Acolo s-au întâlnit, au discutat, odată ruşii se retrag,
pleacă înapoi şi am rămas cu americanii.
KRUMAU (ČESKÝ KRUMLOV)
LENAUHEIM
După americani, în 1946, ne-am întors 32 de căruţe.
Atuncea a fost organizat, am făcut trei săptămâni înapoi.
A fost un profesor din România cu un elev în haină militară, au venit şi ne-au luat în primire.

Orașul Krumau, unde eram, ne-a dat provizii pentru drum, iar în Ungaria...
Ei, în Ungaria a fost greu de trecut,
pentru că podurile peste Dunăre au fost toate distruse de război.
Și erau niște unguri care ne-au trecut cu un fel de podest, unde puteai să pui și căruța.
Îți făceau inspecția și dacă le plăceau lor ceva, ceas de mână de exemplu.
Dă încoace, altfel nu treci dincolo.

Când ne-am dus, am văzut Serbia, am văzut ungurii, toți încă în floare,
și când ne-am întors, toți au fost și ei săraci.
Profesorul care a organizat plecarea în coloană, ne-a condus până în Arad.
Acolo ne-a luat în evidență și apoi am așteptat încă două zile, până ne-a venit rândul să plecăm acasă.
Când am ajuns în Lenauheim, casele erau ocupate de coloniști[1].

Așa că nici case nu am avut.
Am tras la o mătușă. Au fost și vecinii tot la ea. Acolo am fost 19 oameni.
Am fost 4 familii în 3 camere.
Eu am dormit în șopron, cu căruța. Era încă vremea bună.

1. Oameni veniți din toate colțurile României, auzind că Banatul e liber.

Când m-am întors în '46, m-am dus la strada principală să văd noutățile, și am văzut că au început un fel de dușmănie cu noi.

Am avut un unchi în armata română
și un vecin în armata germană.
Ce diferență era între ei?
El cu cizme, al meu cu bocancii. Ca la urma urmei să se întoarcă roata.
Unchiul meu a primit 5 hectare de pământ, neamțul nu a primit.

Și noi la școală am învățat despre Hitler.
Aici, la țară au fost Regele Mihai, Hitler și crucea.
La Timișoara a fost doar Hitler.
SÂNNICOLAU MARE
JIMBOLIA
ȘCOLI ÎN LIMBA GERMANĂ
RESIȚA
După ce s-a deschis școala la Jimbolia, eu am fost repartizat acolo. Nu era introdusă politica așa de tare ca la Timișoara.
TIMIȘOARA
PERIAM
Șapte băieți de aici din sat au căzut pe front după prima săptămână.
DETA
S-a auzit că i-au dus la Periam, apoi Timișoara, apoi Deta. Cică acolo era o școală de pregătire pentru război.

S-a auzit că pe evrei i-au adunat în lagăre, dar aici nu au fost evrei.

Au fost doi frați Schneider, care au fost probabil angajați la abator.

Anunțau cu tobele că vin să strângă porcii.

Așa anunțau și polițiștii oamenii să vină la primărie.

Au fost duși în Bărăgan, mai ales cei bogați.

Alții au fost duși în Rusia, în lagăr. Și mulți tineri, în 1945 au fost duși în lagăre.

Eu am avut noroc. Toată viața mea am avut noroc.

La 19-20 de ani au început căsătoriile între români și nemțoaicele de aici.
Noi am vrut să facem primul Kirchweih.
Trebuia aprobare, ne-am dus la Jimbolia la raion...
Nouă ne era un pic frică să nu avem bătaie,
pentru că și fetele au fost cu două tăișuri, aveau ochi și pentru Ion și pentru Hans.
Kirchweih-ul începea așa:
Prima dată tineretul să fie unit.

Băieții organizau totul,
ei știau câte perechi sunt,
ei plăteau vinul adus din Comloșu Mic sau Comloșu Mare,
ei făceau pomul împodobit cu panglici
și expuneau mărul dat la licitație în centru.
Sâmbăta începea Kirchweih-ul cu muzică, mergeam să invităm primarul, popa, învățătorii, oamenii bogați.

Duminică dimineață mergeam cu pomul la biserică.
La ora 14:00 ne strângeam iar, luam pomul și mergeam prin sat cu el, în marș cu muzică.
Strigam „să trăiască Kirchweih-ul" și ne opream la fiecare stradă să bem câte un păhărel de vin.
Seara ne întâlneam în căminul cultural cu fetele.

Copiii mei au plecat la finele anilor '70 în Germania. Ei tot îmi ziceau să merg cu ei, dar nu am vrut.
Până la urmă, în 1990, nu am avut ce face și am plecat în Germania,
dar le-am zis că la Lantzhut[2] nu mor.
Mor acasă la mine.
LENAU
KRUMPLI

2. În Bavaria, aproape de München.

VĂLIUG
GĂRÂNA
Brebu
Nou

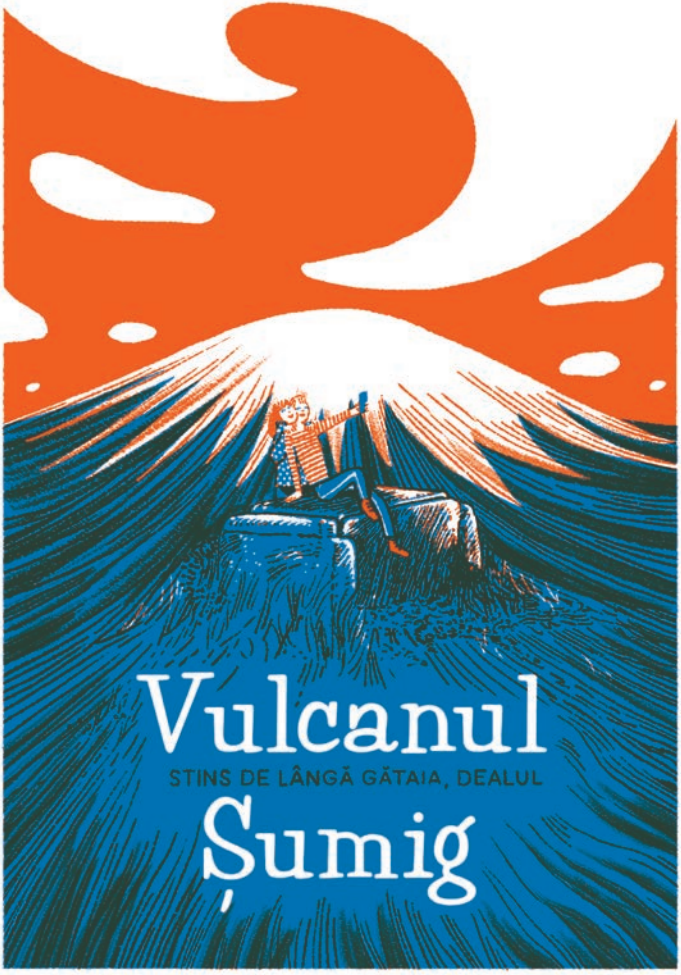
Vulcanul
STINS DE LÂNGĂ GĂTAIA, DEALUL
Șumig

SOLDATO
PETER
PAN

RUȘCHIȚA

DACĂ NU ȘTII CÂTĂ SUFERINȚĂ ERA STRÂNSĂ ÎN MOMENTELE ALEA, PARE O FOTOGRAFIE BANALĂ DE FAMILIE.

AȘEZĂRILE DEPORTAȚILOR AU FOST RASE

ȘI PUȚINI DINTRE CEI CARE SUNT AZI ACOLO
ÎȘI AMINTESC CEVA LEGAT DE ASTA.

Și se va șterge, pentru că eu am acum 72 de ani, iar atunci aveam 4 ani.
Cine mai e în viață?
Nu mai e nimeni.
Cei care-au fost și-au pătimit au uitat.

De ce trebuie ștearsă istoria deportărilor cu buretele,

așa cum autoritățile au tot încercat să facă?

ÎN TOTAL, PESTE 40.000 DE OAMENI AU DEVENIT VICTIME ALE OPERAȚIUNII.

ÎN DUMINICA DINAINTEA PLECĂRII, TOBOȘARUL SATULUI A VENIT ÎN FAȚA BISERICII.
BUM
BUM
BUM
BUM
BUM
BUM
BUM
ÎN URMĂTOARELE 5 ZILE NIMENI N-ARE VOIE SĂ IASĂ PE CÂMP, PENTRU CĂ ARMATA O SĂ FACĂ TRAGERI!
CIU-CIU-CIU-CIU-CIU-CIU-CIU-CIU-CIU
ÎN TIMPUL ĂSTA, ÎN GARĂ TRĂGEAU VAGOANE DE MARFĂ ȘI NIMENI NU ȘTIA CE-I CU ELE.

DUDEȘTII VECHI
DUPĂ AIA, ÎN NOAPTEA DINTRE 17 ȘI 18 IUNIE, SOLDAȚII AU ÎNCEPUT SĂ BATĂ PE LA PORȚI.
87 DE FAMILII TREBUIAU URCATE ÎN TRENURI.

ACȚIUNEA DE DEPORTARE ÎN BĂRĂGAN DIN IUNIE 1951 A VIZAT ZONA GRANIȚEI CU IUGOSLAVIA,

ACOLO UNDE DEJ[1] SE TEMEA CĂ TITO[2], AR PUTEA ISCA FRĂMÂNTĂRI POLITICE.

ERAU VIZAȚI CETĂȚENII STRĂINI, REFUGIAȚII DIN BASARABIA, FOȘTII FUNCȚIONARI ȘI MILITARII SCOȘI DIN SISTEM, FOȘTII CHIABURI ȘI FOȘTII DEȚINUȚI POLITICI.

1. Gheorghe Gheorghiu-DEJ 2. Iosip Broz Tito

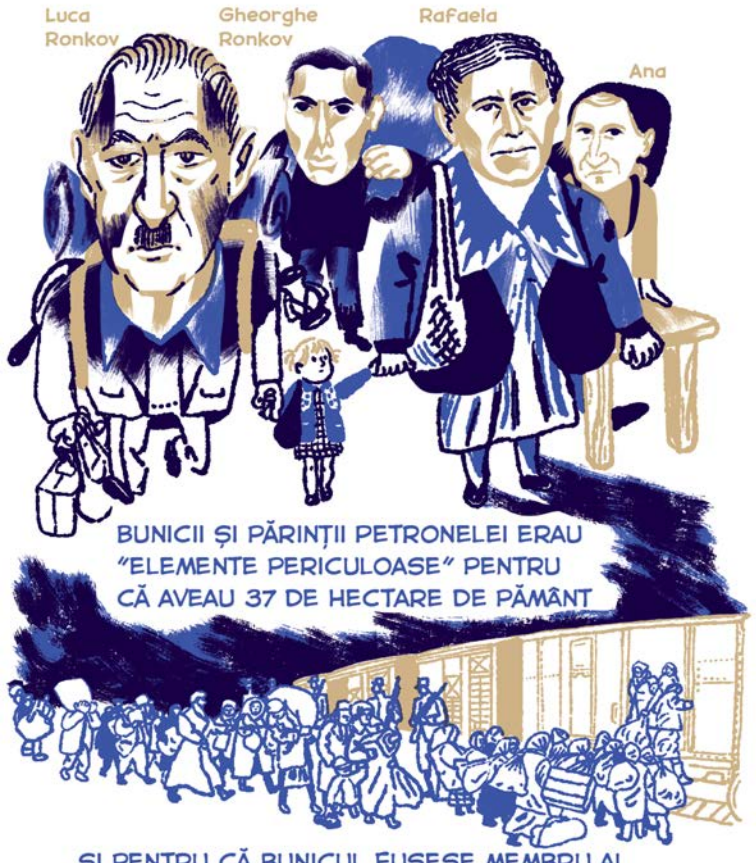
Luca Ronkov
Gheorghe Ronkov
Rafaela
Ana
BUNICII ȘI PĂRINȚII PETRONELEI ERAU "ELEMENTE PERICULOASE" PENTRU CĂ AVEAU 37 DE HECTARE DE PĂMÂNT
ȘI PENTRU CĂ BUNICUL FUSESE MEMBRU AL PARTIDULUI NAȚIONAL LIBERAL - ARIPA BRĂTIANU.

AU FOST ÎNSĂ PRIMII PE LISTA PENTRU BĂRĂGAN PENTRU CĂ SECRETARUL LOCAL DE PARTID VOIA SĂ SE RĂZBUNE PE ANA RONKOV, DUPĂ O ÎNTÂMPLARE ÎN CARE FEMEIA ÎL FĂCUSE DE RÂS.

ÎN ÎNTOCMIREA EI N-A CONTAT DOAR NUMĂRUL HECTARELOR DEȚINUTE DE FIECARE, ETNIA ORI STATUTUL POLITIC, CI ȘI DUȘMĂNIILE LOCALE.

CÂND AU AJUNS LA LOCUL PENTRU DEPORTAȚI, AU GĂSIT NIȘTE LOTURI ÎNSEMNATE CU CÂTE PATRU ȚĂRUȘI ÎNFIPȚI ÎN PĂMÂNT.

SORA PETRONELEI S-A NĂSCUT LA MAI PUȚIN DE 2 LUNI DE LA SOSIRE.

DRUMUL SPRE DESTINAȚIA NECUNOSCUTĂ A ȚINUT 3 ZILE.
DAȚI-NE APĂĂĂ!
VĂ ROG!
APĂ!
NU MAI PUTEM!
NU MAI PLÂNGE!
CÂND AU AJUNS LA LOCUL PENTRU DEPORTAȚI, AU GĂSIT NIȘTE LOTURI ÎNSEMNATE CU CÂTE PATRU ȚĂRUȘI ÎNFIPȚI ÎN PĂMÂNT.
VALEA VIILOR
Dar alții n-au avut nici atât.
Alții, când au venit ploile, și-au băgat copiii în dulap. N-aveai unde.
SORA PETRONELEI S-A NĂSCUT LA MAI PUȚIN DE 2 LUNI DE LA SOSIRE.

Erau călduri groaznice, era frig, bătea vântul și bunicul a zis:

Nu se poate, trebuie să facem ceva.
A SĂPAT O GROAPĂ ȘI A FĂCUT UN BORDEI.
DAR NU ERA CUM ERAU BORDEIELE DINAINTE, CI PARCĂ ERAI ÎNGROPAT DE VIU ÎN PĂMÂNT.
ȘI A VENIT ÎNTR-O NOAPTE O PLOAIE ATÂT DE MARE, CĂ LA UN MOMENT DAT MAMA A ÎNTINS MÂNA SĂ VADĂ UNDE-I COPILUL ȘI ȘI-A DAT SEAMA CĂ PLUTIM ÎN APĂ CU LEAGĂN CU TOT."[3]

3. Toamna au primit pe inventar niște materiale de construcție.

LA ÎNCEPUT, OAMENII LOCULUI ERAU SPERIAȚI DE EI, PROBABIL DIN CAUZA ZVONURILOR RĂSPÂNDITE DE AUTORITĂȚI

ȘI NU VOIAU SĂ-I LASE NICI SĂ IA APĂ.

Spre toamnă, au murit foarte mulți, pentru că n-am mai avut de unde să luăm apă

și am luat din canalul Borcea, dar apa era infectată.

Când vedeau un nor scoteau afară toate vasele, inclusiv farfurii și ceșcuțe și așteptau apa de sus.

Setea era chinuitoare.

Odată am văzut o urmă de copită umplută cu apă...

Îmi amintesc de-o iarnă cumplită.
Casa era la marginea așezării și era bătută de vânt din toate părțile iar când a venit zăpada mare, ne-a acoperit casa cu tot!
Parcă și-acum îl aud pe bunicul când ne zicea:
AAA!!!
AJUTOOOR
AJUTOOOR
STRIGAȚI TARE!
Mai mult de o zi am rămas îngropați acolo.
Și-acum, uneori, îmi revin imaginile alea.

ÎN DECEMBRIE 1955 AU ÎNCEPUT SĂ SE RIDICE RESTRICȚIILE, IAR PE 28 IANUARIE 1956 AU PLECAT SPRE DUDEȘTII VECHI.

NU-I AȘTEPTA ÎNSĂ ACOLO VIAȚA DINAINTE:

ÎNTR-O PARTE DIN CASĂ LOCUIA UN OFIȚER ÎMPREUNĂ CU SOȚIA,

IAR O ALTĂ PARTE DIN CASA FAMILIEI RONKOV DEVENISE UN ABATOR AL ARMATEI.

FIECARE FAMILIE ERA URMĂRITĂ ȘI NU VORBEAU DELOC DESPRE CE-AU TRĂIT ÎN BĂRĂGAN.
Când te întreabă ceva, să nu mai spui la nimeni nimic, că putem s-o pățim și mai rău.
La toți a rămas frica asta. Și când au trecut anii, n-am spus la nimeni nimic. O frică din aia animalică a intrat în noi.

FIECARE FAMILIE ERA URMĂRITĂ ȘI NU VORBEAU DELOC DESPRE CE-AU TRĂIT ÎN BĂRĂGAN.
Când te întreabă ceva, să nu mai spui la nimeni nimic, că putem s-o pățim și mai rău.
La toți a rămas frica asta. Și când au trecut anii, n-am spus la nimeni nimic. O frică din aia animalică a intrat în noi.

LUCA RONKOV N-A APUCAT SĂ-ȘI VADĂ ÎNAPOI PĂMÂNTUL. A MURIT ÎNSĂ CU SPERANȚA CĂ O SĂ SE ÎNTÂMPLE LA UN MOMENT DAT.

IMEDIAT DUPĂ 1990 AU RECUPERAT PĂMÂNTUL, DAR N-AU AVUT CU CE SĂ-L LUCREZE,

PENTRU CĂ NU ERAU UTILAJE ȘI STATUL NU-I AJUTA PE ȚĂRANI ÎN NICIUN FEL.

CÂND ÎN DUDEȘTII VECHI A VENIT O COMPANIE ITALIANĂ CARE A ÎNCEPUT SĂ CUMPERE TERENURILE OAMENILOR,

LUMEA A ÎNCEPUT SĂ RENUNȚE LA PĂMÂNT PE NIMICA TOATĂ.
Cornele, nu vreau să vând niciun hectar de pământ, părinții mei pentru asta au fost în Bărăgan, atâta au pătimi.
NU AVEAU ÎNCĂ TITLURI DE PROPRIETATE, IAR PRIMARUL DE LA VREMEA RESPECTIVĂ LE-A SPUS:
Dacă nu vindeți către italian, o să vă dau terenuri mai proaste prin nu știu ce băltoace, pe care n-o să le puteți lucra.
Pur și simplu ne-au forțat să-l vindem.

COMUNITATEA DIN DUDEȘTII VECHI SE DESTRAMĂ, ȘI TOTUL A PLECAT DE-ATUNCI, DIN VREMEA ÎN CARE TRENURILE ÎI AȘTEPTAU ÎN GARĂ.
Au schimbat viețile unor oameni pentru totdeauna. M-a urmărit tot timpul asta.
Eu, copil fiind, poate nu pricepeam atâta.
Dar ca părinte să-ți plângă copilul de foame și să n-ai ce să-i dai și să vezi că vrea să meargă la școală și n-are dreptul...

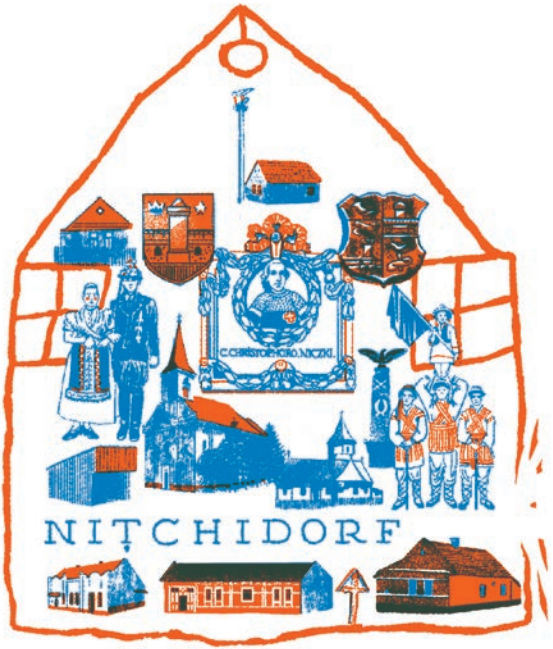

Acest ghid face parte din proiectul TUR BANAT, realizat de primitivprint.

Cămine în Mișcare / Moving Fireplaces este o inițiativă inclusă în Programul Cultural Timișoara Capitală Europeană a Culturii, produsă de Asociația Prin Banat și finanțată de Primăria Municipiului Timișoara.

Primăria Municipiului Timișoara

Prin Banat
ASOCIAȚIA

CAPITALĂ CULTURALĂ EUROPEANĂ

CĂMINE ÎN MIȘCARE

2023 Timișoara 2023 Capitală Europeană a Culturii